

Projectplan Strategie Energie- en Gascrisis Heemstede Grootverbruikers 2022

Aanleiding

Met het opstellen van een gemeentelijke strategie sorteert het college voor op de maatschappelijke gevolgen van de hoge gasprijzen en de lagere gasleveringszekerheid. Hierdoor is gemeente in staat bij een dergelijke crisis te handelen en de maatschappelijke gevolgen te beperken. Om tot een zorgvuldig opgestelde strategie te komen is dit projectplan uitgewerkt.

De energiemarkten kenmerkten zich het afgelopen jaar door grote onrust met hoge prijzen en grote prijsfluctuaties tot gevolg. Sinds januari 2021 heeft de gasprijs een enorme stijging meegemaakt. Waar na de eerste coronalockdown (voorjaar 2021) de gasprijs door de geringe vraag en het grote aanbod nog laag was, is de gasprijs hierna aan één stuk door gestegen. Op het moment van schrijven zijn de gasprijzen historisch hoog. Een aanhoudende hoge gasprijs kan tot (financiële) problemen leiden bij inwoners, bedrijven en instellingen in Heemstede. Zeker in de winter wanneer het gasverbruik relatief hoog is leidt dit tot extra risico's.

Daarnaast is op 20 juni het Bescherm- en Herstelplan Gas (BH-G) geactiveerd en heeft het kabinet besloten het eerste niveau van een gascrisis af te kondigen. Rusland levert momenteel minder gas aan Europa dan afgesproken, hierdoor neemt het risico op een gastekort en een hoge gasprijs in Europa toe. Hoewel er op dit moment nog geen sprake is van een gastekort in Nederland kan dit op den duur wel ontstaan.

Stand van zaken gas- en energiecrisis

Oorzaak: lage leveringszekerheid en hoge gasprijs

De gasprijzen zijn historisch hoog. Dit heeft meerdere oorzaken:

1. Er is veel vraag naar energie, omdat de economie in de zomer van 2021 sneller herstelde van de coronapandemie dan verwacht. Vooral de vraag naar gas is groot omdat deze ook gebruikt wordt voor de productie van warmte en elektriciteit;
2. Belangrijke leveranciers van aardgas hebben moeite om op korte termijn extra gas te leveren en hun voorraden te vullen. Dit komt mede omdat Rusland, door de oorlog in Oekraïne, minder gas levert dan gebruikelijk. Het aandeel Russisch gas in Europa was tot voorkort 40 procent;

Om de geldstromen richting Rusland te reduceren en om de leveringszekerheid van gas te verhogen, zet het kabinet zich nationaal en in Europees verband actief in om de afhankelijkheid van kolen, olie en gas uit Rusland zo snel als verantwoord mogelijk af te bouwen. Het doel is dat Nederland voor het eind van 2022 onafhankelijk is van Russische fossiele brandstoffen. Om dit tot een succes te maken moeten huidige gasvoorraden worden aangevuld en meer vloeibaar gas uit andere landen worden geïmporteerd. Het kabinet heeft 623 miljoen euro vrijgemaakt om bedrijven te bewegen de gasvoorraden aan te vullen. Daarnaast zet men in op het reduceren van

Projectplan Strategie Energie- en Gascrisis Heemstede Grootverbruikers 2022

het gasverbruik, middels campagnes zoals “Zet ook de knop om” worden inwoners en bedrijven gestimuleerd minder gas te gebruiken.

Bij een dreigend te kort aan gas treedt landelijk het ‘Bescher- en Herstelplan Gas’ (BH-G)¹ in werking, om er voor te zorgen dat huishoudens en ziekenhuizen zo lang mogelijk van gas worden voorzien. Het plan bestaat uit een handleiding/maatregelenladder waarin bedrijven of zelfs hele regio’s van het gas afgesloten kunnen worden. op 20 juni is het Bescher- en Herstelplan Gas (BH-G) geactiveerd en heeft het kabinet besloten het eerste niveau van een gascrisis af te kondigen.

De huidige situatie, de hoge gasprijzen en een lagere gasleveringszekerheid, heeft grote maatschappelijke gevolgen. De economie groeit en de energierekening wordt hoger en de koopkracht neemt niet toe. Inwoners, organisaties en bedrijven merken dit, zij hebben minder te besteden, hebben moeite om hun activiteiten voor te zetten of hun bedrijf draaiende te houden.

Gevolgen gas- en energiecrisis

Het dreigende te kort zorgt voor een aanhoudende hoge gasprijs. Inwoners worden geconfronteerd met een hoge energierekening. Vooral zij die in energiearmoede leven hebben het zwaar en krijgen het de aankomende winter opnieuw niet makkelijk. Voorlopig worden zij deels gecompenseerd door de Rijksoverheid. De vraag is of de genomen² maatregelen toereikend zijn en of deze aankomende winter weer genomen worden:

- Korting op energiebelasting
- Lagere BTW op energie
- Eenmalige energietoeslag voor huishoudens rond het minimum inkomen

Ook sportverenigingen, instellingen en bedrijven hebben te maken met hoge gasprijzen. Zij reageren door hun productie en activiteiten terug te draaien. Ook grootgasverbruikers in Heemstede worden getroffen door de huidige situatie en bij langdurend aanhouden van deze situatie kunnen hun activiteiten onder druk komen te staan en is een faillissement niet uitgesloten. Mogelijk moeten sportverenigingen hun deuren sluiten of zorginstellingen hun zorg terug draaien, waardoor niet iedereen meer kan sporten of de juiste zorg krijgt. Bij faillissement is er kans op leegstand in de winkelstraat, met een kleiner winkel aanbod als gevolg.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2019/10/04/bescherm-en-herstelplan-gas>

² Complete lijst aan maatregelen: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/koopkracht/stijgende-energierekening-deels-gecompenseerd>

Projectplan Strategie Energie- en Gascrisis Heemstede Grootverbruikers 2022

De belasting op energie gaat ook voor bedrijven in 2022 eenmalig omlaag. Dit is vooral om mkb-bedrijven met een hoger energieverbruik deels te compenseren. Hiervoor is ongeveer € 600 miljoen beschikbaar gesteld. Aannemelijk is dat dit bij aanhoudende hoge gasprijzen niet voldoende is en organisaties alsnog in de (financiële) problemen komen. Op dit moment hebben dit soort geluiden de gemeente nog niet bereikt.

Ook de gemeentelijke organisatie heeft te maken met stijgende gasprijzen en kan voor onverwacht hogere financiële uitgaven komen te staan.

Stand van zaken Heemstede

Situatie grootverbruikers in Heemstede

Indien de gasprijs ook aankomende winter hoog blijft, wat betekent dit dan voor organisaties en bedrijven in Heemstede? Omgevingsdienst IJmond heeft in kaart gebracht hoeveel grootgasverbruikers (> 75.000 m³) gevestigd zijn in Heemstede en wie dat zijn. Daarnaast zijn ook organisaties met een gasverbruik tussen de 25.000 en 75.000 m³ in beeld. Het gaat in totaal om achttien verenigingen, instellingen en bedrijven, waarvan tien grootgasverbruikers.

De grootgasverbruikers zijn op te delen in twee soorten organisaties:

1. Organisaties met een voornamelijk maatschappelijke/publieke functie:
Verenigingen, scholen en zorginstellingen
2. Organisaties met een voornamelijk economische functie
Bedrijven met een winstoogmerk

Verenigingen, scholen en zorginstellingen

Duidelijk is dat dit type organisaties grote maatschappelijke waarden hebben in verband met hun publieke functie. Bij een te kort aan gas zal het BHG, met uitzondering van (sport)verenigingen, hen zo lang mogelijk voorzien van voldoende gas. Op dit moment zijn er geen signalen dat organisaties in deze categorie op dit moment financiële problemen hebben als gevolg van de hoge gasprijzen. Dit biedt voor de toekomst, de aankomende winter, absoluut geen garanties

Voor één van de organisaties binnen deze categorie staat de gemeente Heemstede garant voor een tweetal geldleningen twv c.a. € 4.7 miljoen. Daarnaast heeft de gemeente ook nog een direct belang in het zwembad, dat wordt beheerd door Sportplaza Groenendaal Heemstede. Een aantal zwembaden in Nederland heeft al moeten sluiten door de hoge energiekosten. Hoewel Sportplaza het zwembad en de sporthal risicodragend beheert, ontvangen zij wel een exploitatiebijdrage. Doordat de exploitatiebijdrage voor c.a. 10% bepaald wordt door de gasprijs kunnen de kosten voor de gemeente toenemen. Omdat de indexering voor de bijdrage een halfjaar achterloopt en ééns per jaar (januari) wordt aangepast, kan het zijn dat Sportplaza een te kleine bijdrage krijgt en in de problemen komt.

Projectplan Strategie Energie- en Gascrisis Heemstede Grootverbruikers 2022

Bedrijven

Twee bedrijven in Heemstede zijn grootgasverbruikers en nog eens twee bedrijven verbruiken tussen de 25.000 m³ en 75.000 m³ gas. Deze bedrijven hebben bedrijven hebben in eerste instantie een economische functie, het zijn organisaties met een winsttoegmerk. Op dit moment zijn er geen directe signalen dat als grootverbruiker geïdentificeerde bedrijven financiële problemen hebben als gevolg van de hoge gasprijzen. Onderscheid kan gemaakt worden tussen bedrijven die gas gebruiken voor hun bedrijfsvoering/productie en bedrijven die dit gas voornamelijk gebruiken voor verwarming.

Daarnaast kan het zijn dat een bedrijf naast een economische waarde ook een maatschappelijk waarde kent. Zo kan een bedrijf naast het bieden van werkgelegenheid ook een sociale functie hebben. Een verdere inventarisatie moet uitwijzen of dit in Heemstede het geval is.

Gemeentelijke organisatie

Ook de gemeente zelf is een grootgasverbruiker. De energierekening loopt door o.a. de gasprijzen behoorlijk op. Op dit moment wordt onderzocht hoe dit kan en wat hier aan gedaan kan worden. De eigen energierekening en de gevolgen daarvan vallen buiten de scope van dit project, maar de mogelijk financiële gevolgen voor de gemeente, door garant stellingen voor andere partijen, vallen duidelijk wel binnen dit project.

Doel, resultaat en afbakening

Het uiteindelijke doel van dit project is om een gemeentelijke strategie op te stellen om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op een energie- en gascrisis en de gevolgen hiervan. De strategie focust zich op de gevolgen van de gas- en energiecrisis op grootverbruikers in Heemstede en de indirecte maatschappelijke gevolgen hiervan. Deze strategie gaat niet over de gemeentelijke organisatie of inwoners die geconfronteerd worden met een hoge energierekening. De aanpak voor deze groepen wordt ergens anders geborgd.

Dit projectplan beschrijft het proces van hoe we tot een strategie komen voor grootverbruikers. Het resultaat is een gemeentelijke strategie op de consequenties van de hoge gasprijzen of een gas te kort voor grootverbruikers en financiële gevolgen voor de gemeentelijke organisatie. Concreet bestaat deze strategie uit:

- Uitgangspunten/waarde kader
- Waarde analyse: per type organisatie (grootgasverbruikers)
- Risico analyse: per type organisatie (grootgasverbruikers)
- Waarde/risico/maatregelen matrix
- Handelingsperspectief: inspanning en impact te nemen maatregelen

Projectplan Strategie Energie- en Gascrisis Heemstede Grootverbruikers 2022

Beleid & Uitgangspunten

Nota Duurzaam Heemstede 2020-2024

- Gemeente Heemstede streeft naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Heemstede in 2050 en zet daarom in op energiebesparing en een reductie van het aardgasgebruik.
- Alle gemeentelijke gebouwen en scholen dienen in 2030 klimaatneutraal te zijn

Economisch actieprogramma 2016-2020

- We zetten in op het behouden van een gezond ondernemersklimaat gericht op het behoud van werkgelegenheid

Sportakkoord Heemstede 2020

- Sporten en bewegen moet bereikbaar zijn voor écht iedereen. Voor jong en oud. Voor gezond en minder gezond. Voor meer en minder kwetsbare groepen, óf mensen die buiten de boot vallen

Tijd en Planning

Gefaseerde aanpak

1e fase: Inventarisatie kaders en uitgangspunten (juli-2022)

De eerste fase bestaat uit het ophalen en verzamelen van informatie om te komen tot de juiste kaders, uitgangspunten en voorwaarden voor de op te stellen strategie. In deze fase gaan we in gesprek met bedrijven en organisaties (grootgasverbruikers) en experts om te onderzoeken waar de risico's liggen. Daarnaast kijken we naar andere gemeentes in de regio om op te halen wat zij doen. Na deze fase weten we wat de risico's zijn, waar kansen liggen en wat de mogelijke maatregelen zijn die we kunnen nemen.

2^e fase: analyse risico's, maatregelen en hun impact (juli-2022)

In de tweede fase analyseren we de opgehaalde risico's en maatregelen. We bepalen de kans dat diverse scenario's werkelijkheid worden en wat voor impact dat heeft. We wegen deze scenario's op basis van de opgehaalde uitgangspunten en koppelen ze aan mogelijke maatregelen, om zo het risico en/of de gevolgen te minimaliseren.

3^e fase: Opstellen strategie (augustus-2022)

In deze fase wordt alle in de twee voorgaande fases opgehaalde informatie gegoten in een document met de uitgangspunten, analyse en een handelingsperspectief. Eventuele kosten worden hier in beeld gebracht.

Projectplan Strategie Energie- en Gascrisis Heemstede Grootverbruikers 2022

4^e fase: Besluitvorming (september)

In september wordt de opgestelde strategie als A-stuk aan de gemeenteraad voorgelegd ter besluitvorming. De dreigende crisis situatie en het komende politieke reces zorgt er voor dat het college de raad niet van te voren uitgebreid kan consulteren. Het hoort daarom graag tijdens de besluitvorming in de raadscommissie Middelen de zienswijze.

Financiën

Voor het uitvoeren van dit projectplan en het opstellen van de gemeentelijke strategie worden geen extra kosten verwacht.

Mogelijke kosten voor het uitvoeren van de strategie worden zoveel mogelijk gekoppeld aan de budgetten binnen het Uitvoeringsprogramma Heemstede Duurzaam 2022-2023. Indien dit niet haalbaar blijkt en er extra financiële middelen nodig zijn, worden deze bij de besluitvorming over de strategie aan de raad voorgelegd.